

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstno vpisane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: K položaju. — Družba sv. Cirila in Metoda. — Zena pri Čuhoncih. — Štajersko: Razno. — Koroško: Mir — na zatožni klopi. Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Slava deželnemu odboru! Razno. — Književnost. — Podlistek: Nagrobnice.

K položaju.

Usmiljenja vredna prikazen: umreti nočejo, živeti ne morejo. Kakor vse njih življenje, tak tudi konec; čakajo, da shirajo na lastni brezsilnosti.

Vrhunec vsake stranke pomenja pričetek njenega konca: liberalci so prišli do njega, ne da so blesteli kdaj v moči. Saj vse, kar so storili v zadnjih letih, ni imelo drugega vspeha, kakor približati jih počasi k današnji usodi. Kar počno zdaj, zopet ne more imeti druge posledice, kakor pahniti jih s silo do tiste propasti, katere žalostni efekt bi si lahko prihranili, sebi v tolažbo, da so lepo in mirno zaspali, nam v opomin, da o mrtvih ne družega nego dobro.

In zdaj hodijo od hiše do hiše. Prosjačijo, nabirajo, prepisujejo, predstavljajo, love, obljubujejo: znamenje v najhujših škripeh se nahaja jočega človeka. Ali tem strahovitejši krah, čim obsežnejše so ponesrečene spekulacije. Te motivirajo s tem, da bi radi živeli. Ali politika ni žemlja in mleko. Do tega spoznanja, kakor kažejo gospodje, še vedno niso prišli. Srečajo na cesti človeka, ki pride sam v največjo zadrego, če ga vprašate, kaj je: pojdi usmiljeni Samaritan, pomagaj nam živeti. In Samaritan se npenja na vse kriplje. Od svojega jim ne more nič dati, drugje ni nikjer nič dobiti.

Dolgo let so igrali naši stari prvaki vlogo politične stranke. Do dejanske stranke se niso povzpeli. Imeli niso niti svoje organizacije niti svojega glasila. „Slovenski Narod“ je bil samo rog, ki je raznašal po Slovenskem dr. Tavčarjevo in Malovrhovo skromno osebno politično mnenje; glasilo liberalne stranke se je imenoval le tedaj, kedar je snubil novih naročnikov pri somišljenikih. Pri vsej stvari je prišla v poštev zgolj denarna spekulacija. Iz tega vidika je bilo urejeno vse pisanje Slovenskega Naroda. Desetletja niso poznali nobenih načel, brez cilja in programa so delali, pisali in govorili. Saj je njih vodja sam izrecno zavrgel vsako sistematiko, vsako delo po načrtu, vsak program. Mesto za načela so se borili za osebe. Ves njih boj proti klerikalizmu ni bil družega nego preganjanje duhovščine. Nikdar bi ne bil naš prepirtako strupen, da ga ni sama osebnost. V načelnih bojih je lahko človek oster, brezobziren, radikalen, ali strupen postane le tedaj, če zaide na polje gole osebnosti.

Iz taktičnih razlogov bi bilo končno razumeti in tudi odpustiti, ako se razvname pri takem metežu na kakem krilu boj do strupenosti, ali ta ne sme nikdar postati samonamen, nikdar ne cilj, kaj šele vrnik glav, voditeljev! Je lahko trenutno sredstvo v dosego kakenga namena — več ne. Za izobrazbo ljudstva, za gospodarski dvig naroda niso storili niti trohice, zato je lahko umeti oni veliki triumf, s katerim

nastopa pri nas klerikalizem. Saj ni bilo nikjer človeka, ki bi se jim uprl drugače kakor z golo besedo v kakem liberalnem listu. Našli so, kakor nekdanji dedje, slovenske dežele politično nezasedene, in polastili so se jih, ker ni bilo nikogar, ki bi jih branil.

Tako se je zgodilo, da je zapadla pred vsem osrednja slovenska dežela klerikalizmu. Ni bilo težko. Stranka je imela skoro v vsaki vasi več ali manj izbornega, vsekakor pa zanesljivega agitatorja. Javno in podrobno delo velike večine slovenske duhovščine v zadnjih 20 letih ni moglo imeti drugega vspeha, in preko noči tega dejstva ne izpremenimo.

Tudi najgrša barva pomaga včasih k celotni harmoniji, tudi najslabši človek ima opraviti svojo življensko nalogo in služi v gotov namen: tako naši stranki. Da niso bile razmere ugodne, gotovo bi se ne rodila niti ena, niti druga. Dr. Tavčarjeva struja se je razvila ob pogibelji dr. Bleiweisove absolutne vlade; iz razvalin liberalizma se je popel z vztrajnim delovanjem klerikalizem in po pravilih naravnega procesa mora priti tudi za klerikalizmom nekaj novega, in pride nekoč tudi za današnjimi „mladimi“.

Kakor so se dvigali nekoč radikalni liberalci pod dr. Tavčarjem proti Bleiweisu, kakor so se dvigali kasneje proti dr. Tavčarju klerikalci, tako se dvigajo tudi zdaj novi ljudje, kot prvi heroldi nove struje in nove politike. Za vsakogar, kdor veruje v napredek, se zdi to nekaj samoposebi umljivega. Nastop liberalcev je pomenjal pričetek konca Bleiweisov, nastop klerikalcev pričetek konca liberalcev, in tako je nastop novostrujarjev sigurno znamenje, da tudi klerikalizmu ne ostane nič družega, kakor zaplapolanje s polnimi peruti, da se s tem polagoma zopet umika s pozorišča in napravi prostor novim.

Od leta 1901., ko so izdali slovenski Masarikovci brošuro „Kaj hočemo“, do danes, so se oglašali vedno novi „mladi“. Po postanku in mislih so si bili različni, združuje jih boj proti obema našima strankama. Vsakdo hodi svojo pot, udarjajo vsi skupaj. In ko usahne zadnji listič na osušenem deblu slovenskega liberalizma, ostane samo še en sovražnik — klerikalizem.

Kaj je in kaj hoče klerikalizem, vemo vsi. On ne pripozna enakosti stanov, prav tako ne, kakor mnogokatera država, s tem razločkom, da podeljujejo le-te plemstvu in visokemu uradništvu posebnih pravic, klerikalizem pa duhovniškemu stanu proti posvetnjakom. Tam birokracija, tu hierarhija. Prav vsled tega, ker je klerikalizem odločno proti enakosti vseh stanov, torej ni njegova politika po bistvu ljudska, dalje v očigled domačim strujam in splošnim, svet prevladajočim nazorom lahko sicer proročujemo, da bo bodoča velika stranka na Slovenskem absolutno demokratična, ker le tukaj bo očitvidno nasprotstvo proti klerikalizmu, ki se zna drugače z neverjetno spretnostjo in gibčnostjo prilagoditi vsem novim političnim in socialnim potrebam: izpremenil je svoje ime „katoliška“ v „ljudska“, zahteva volilno reformo,

ustanavlja gospodarske organizacije, snuje leposlovna podjetja itd. — kdo pa postane nositelj te nove protiklerikalne stranke, danes ne moremo reči.

Trenotno še nima nobena opozicionalnih struj take, ostro izražene ideje, ki bi mogla dati osnovo veliki stranki. Ta se rodi samaposebi. Pač pa ima vsaka izmed posameznih struj nekaj svojih idej, ki so sicer vse lepe in opravičene, a jim je vsekako potreba gotovega razvoja, tako strujam kakor idejam. Pride se po tej poti gotovo do splošne večje ideje, ki ne prešinja samo nekaj posameznikov, ampak postaja tudi last širših mas.

Preveč bi bilo zahtevano, govoriti že danes, kdaj pride tak trenotek spojitve idej. Ali je dotlej daleč ali ni — ne vemo. Tudi je nepotrebno, mučiti se s takimi vprašanji: kaj je nam mar na tem, da zajahamo čim prej nekaj vodilnih mest pri kaki stranki?

Vemo le eno: odločilnega dne bodo poklicane samo tiste struje, ki so si znale ohraniti svoj dejanski obstoj in upravičenost svojega imena s trajnim, podrobnim delom izobrazbe in pouka. Drugje se ne more nobena teh struj uveljavljati: politično moč ima v rokah nasprotnik, v gospodarstvu je odločilen nasprotnik. Preostane nam samo raševina učitelja: ogrnimo si jo s ponosom. Posvetimo vse svoje duševne in gmotne sile ljudstvu, naši izobraženci morajo „med ljudstvo“, kakor vidimo to v Rusiji. Ako tega ne store, je prav, če jih ljudstvo ne podpira v boju proti klerikalizmu, in če izginejo zopet tako, kakor so prišli ter napravijo prostor drugim. Šele sad rastoče omike in prosvete bo velika slovenska neodvisna ljudska stranka.

Morda ne vživamo več sadov svojega truda mi, gotovo pa je, da žive ob posledicah našega dela naši otroci drugačno življenje: v prid in procvit celokupnosti našega naroda.

F. L.

Družba sv. Cirila in Metoda.

Kakor varujejo roditelji svojega nežnega otroka v preveliki ljubezni pred vsako sapico, da bi mu ne škodovala, tako se je doslej vzlic burnim, strašnim in brezobzirnim bojem domačih strank varovala tudi naša šolska družba pred vsako kritiko in pred vsako resno besedo. Nihče ni smel ziniti besede, ako je tudi videl v družbi kako nerednost ali nerodnost, kajti drugače bi se mu zagrmelo v obraz: Ti hočeš vničiti našo družbo, ti si izdajalec! ali, kakor ne uvidevajo roditelji v svoji slepi ljubezni, da škodujejo s tako vzgojo sami najbolj otroku, ker ga ne pripravljajo na gigantski boj za obstanek, kateri tako nežno, rahlo cvetko človeštva s prvimi udarci lahko stre in uniči, tako tudi naši rodoljubni prvaki niso s tem prav nič utrdili stališča družbe, temveč jo na ta način samo spravljajo v največjo nevarnost. Mladi se pa nikakor ne bojimo gromovnikov, in naj nas tudi doleti psovka: izdajalec! Vemo, da je slabo, kar grajamo in kar podiramo, in da to naše delo ni v škodo narodu, ampak v njegov pro-

speh in v njegovo korist. Kakor smo doslej že marsikdaj odkrili kako skrito rano na našem narodnem telesu, in s tem vsaj deloma preprečili, da se ne širi in ne okuži celega telesa, moramo tudi danes v korist narodu pokazati na rane, katerih je naša družba polna.

(Da so naše družbene šole najbolj klerikalne, kar jih sploh imamo, tega niti omeniti nam ni treba).

Velika rana, koja zelo — če ne najbolj — slabi družbo, je družbin prvomestnik. Osebnost nimamo proti njemu prav nič, ljubezniv in postrežljiv starček je, vnet za narodov blagor in na svoj način tudi delujoč za narod. Ali ravno z načinom njegovega delovanja se ne moremo sprijazniti. Nočemo biti v dobi tiranov, gospod prvomestnik! Kar pa je prvomestnik sklenil v svojem srcu, da se zgodi, to se mora tudi storiti, in naj nasprotuje temu ves narod. To se kaže na vodstvenih sejah, kjer govori prvomestnik tudi po dve uri sam, samo da obvelja njegova. In naj se navajajo tudi tehtni pomisleki proti njegovemu mnenju, ne pomaga nič. Na ta način prvomestnik sam obstruira seje. Drugi vodstveni člani, katerim je na poštenem delu, se naveličajo takega tiranstva in ne prihajajo več k sejam. Kajti vsaka njih beseda se odbija na prvomestnikovi trmi. Upravičeni smo toraj, ako očitamo vodstvenim članom brezdelnost, ali krivi te brezdelnosti večinoma niso oni, ampak tiranstvo prvomestnika.

Drug slučaj tega tiranstva se je pokazal na letošnji skupščini v Logatecu. Večina delegatov se je izrekla že pred skupščino proti vsaki udanostni izjavi. To se pa ni morda zgodilo iz sovraštva do avstrijskega vladarja. Tudi niso s tem skupščinarji postali veleizdajalci. Kajti kdo bo dandanes veličanstva še razžaljeval. Kdor kaj tacega stori, je političen otrok in ni vreden družega kakor palice. Vladar po zakonu ni odgovoren za nobeno nepravilnost, za nobeno nerodnost, za nobeno krivico, ki se zgodi v državi. Odgovorna je za to vlada. In ta dunajska ljubezniva vlada nas ima tako rada, da se nikakor nočemo zadovoljiti s tako nenaravno ljubeznijo. Nimamo vzroka biti ji hvaležni, ne udani. Radi tega je morala tudi odpasti udanostna izjava vladarju, ki ima tako nam naklonjeno vlado. Proti njej je bila ta demonstracija, njej so izrekli skupščinarji na ta način svojo nezaupnico in nezadovoljnost. Prvikrat, odkar obstoji družba, so bili skupščinarji toliko samozavestni, da so to storili. Ali skupščinarji mislijo in sklepajo, a prvomestnik obrne. Hvaležnost je lepa čednost, gospod prvomestnik, a Vaš zlat križec ne briga slovenski narod prav nič. „Za božjo voljo, kaj pa naj storim“, je zajecal, „ko smo vendar že sporočili okrajnemu glavarju, da se odpošlje v imenu celega zbranega Slovenstva udanostna izjava našemu presvitlemu cesarju!“ In prijaznega obraza je stopil k okrajnemu glavarju, in mu naročil, naj sporoči v imenu vodstva pred vladarjev prestol najponiž-

nejšo udanost slovenskega naroda. Glavar je šel in brzojavil, a zvečer ali drugi dan je čital v listih, da so skupščinarji preprečili tako izjavo, kar prej niti vedel ni. Kako opravičujete to svoje postopanje, gospod prvomestnik? Vi ste zato prvomestnik, da zastopate nazore skupščinarjev in vodstva, ne pa svojih, da izvršujete njih sklepe, ne svojih. Grozili ste, da odstopite, če se Vam ne dovoli udanostna izjava. Zakaj niste? Grozili ste, da odstopite, ako se kanonik Zamejec in svetnik Murnik ne volita v odbor. Nobeden teh dveh ni bil izvoljen. Zakaj niste odstopili? Kako imenujemo moža, kateri tako drži svojo besedo? Naš narod je veliko zgubil, kar še ima je malo. S slavno impo-
nujočo zgodovino se ne more ponášati. Mal je, torej se ne bo mogel meriti s svojo močjo in silo s sosedi. In takemu narodu je pred vsem treba, da varuje svoje poštenje. Način pa, ki je sedaj priljubljen voditeljem naroda, ne more ohraniti in utrditi v masi narodovi čut poštenja. Če pojde tako dalje, zgubimo potem še to. In potem je bolje, da narod naš čim preje izgine s površja. Kajti, velik je čas in mogočen, gorje nam, če naša srca niso čista. Kako naj obstajamo v boju?!

Da smo morali to napisati, žalimo sami najbolj. Morali smo ostro prijeti prvomestnika. Ali bolje je, da trpe osebe, kakor da bi škodo trpel narod. Roko na srce, gospoda! Kdor ni za delo, kdor se je omadeževal v svojem delovanju, ta naj sam to vidi, da ni več za rabo in naj gre prostovoljno, drugače bo primoran iti. Saj se dobe pač še ljudje, ki bodo resno in pošteno delali. Če pa teh ni, potem si pa napravimo testament in ko bomo nesli v grob svoj narod, trkajmo se na prsa in govorimo: Nostra maxima culpa! E.

Žena pri Čuhoncih.

Velika kneževina Čuhonska znana tudi pod imenom Finlandija*), s svojimi skoro tremi milijoni prebivalci tvori severozapadni del ruske države. Res je, da je po naravni legi Finska nam zelo oddaljena, da nimamo s Čuhonci ne gospodarskih, ne prosvetnih ne političnih stikov, ali ker zavzemajo ti kot narodnost napram ruski vladi približno isto stališče kakor mi Slovenci napram dunajskemu središču, ker so nam nadalje Finci lahko v marsičem neprecenljiva primera dela in dvige malega naroda, je prav tako zanimivo kakor potrebno, da proučujemo sočasni razvoj in zgodovino Čuhonske.

Ker stojimo zdaj v času borbe za volilno pravico vsem slojem in razumevamo te le v moškem spolu, žensko popolnoma prezrši, je

*) Meri toliko, kolikor totranska polovica naše monarhije, vendar je svet zelo močvirjen, jezernat itd. Razen nekaj Švedov in nekaj prav malega Rusov in Nemcev so vsi Finci, katerih jezik prištevamo med altajske kakor n. pr. tudi turškega in madžarskega. Ured.

jokate?“ A. F. Tovačovskega: „Tugospev“, K. Kreutzerjeva: „Žalostinka“, in Foersterjeve: „Tolažba v smrti“, „Prošnja za mrtve“ in druge, vzlasti pa Mendelsohnov „Beati mortui“. —

Človek bi mislil, da bodo ljudje tako po tej prepotrebni zbirki posegali, da bo prvega natisa na mah konec. A kdor pozna naše občinstvo, ki se navdušuje za „šramelne“ in tem podobne glasbene užitke, je drugega mnenja. Tudi Marolt je velik pesimist — nezaupljiv in previden, razposlal je pred natisom na vsa slovenska pevstva društva tozadeven oklic — in glejte — izmed 50 kranjskih društev kupilo je pet društev celih 38 iztisov! Kako stoji potem z nakupom še po drugih kronovinah, si misliš lahko. Da nima zbiratelj od svojega obilega posla ničesar, je jasno; a če se ne bo posegalo po knjižici, katere cena je itak skrajno nizka, potem mora vrhu vse svoje marljivosti in požrtvovalnosti še trpeti občutno gmotno škodo. Nadejamo se, da se to vendar ne zgodi — kajti sicer dobi rék, katerega je že večkrat bilo slišati, vrednost aksijoma, „da je vsakdo neumen, ki se žrtvuje in kaj dela v Slovenih“. G— a.

namen teh vrstic opozoriti slovensko javnost na dejstvo, ki potrka tudi pri nas prej ali slej na duri.

Čuhonska se je postavila letos s svojo novo ustavo na čelo vseh evropskih držav: ima le še eno zbornico, v katero voli vsaka polnoletna oseba. Tudi polnoletna žena voli in sme voljena biti.

Marsikdo se vpraša zdaj, kako je bilo mogoče vplivati na javno mnenje Čuhonske tako zelo, da je pripoznala tudi žensko aktivno kakor pasivno volilno pravico.

Odgovoriti docela na to vprašanje bi bilo mogoče le z obširno zgodovino kulturnega razvoja tega malega naroda. To storiti na tem mestu je nemogoče, zato se hočemo omejiti le na nekaj najvažnejših točk.

Več kot deset let je od tedaj, ko je bil prvi zid v tem oziru pri Čuhoncih prebit in se je dala tudi ženski prilika do večje izobrazbe. Čuhonka omikanih slojev obiskuje ravno iste šole, kakor njeni moški tovariši. Da je ljudsko šolstvo še v marsičem zanemarjeno, je krivo dejstvo, da nimajo šolske obveznosti in je revščina v teh deželah tako splošna, da je ravno zbog te mnogim nemogoče, obiskovati ljudsko šolo do konca. Izmed ljudskih učiteljev jih je več od polovice ženskega spola. Mnogo Čuhonk se posveča višjim študijam; pogostoma delujejo tudi žene boljših slojev kot profesorji, ali uradniki pri bankah, pošti in železnici. Žena delavca je morala že davno s svojim možem vred za kruhom v velika industrialna podjetja.

Te, že nekaj desetletij običajne razmere, so uže davno izpodbile vse predsodke o takozvanem „slabšem razumu“ žene. Ona je bila potisnjena iz mirnega družinskega življenja v gospodarski boj in to ni moglo ostati brez vpliva na javno mnenje.

Pri nas Slovenci bi nastal proti taki zahtevi vse drugačen odpor, kar je tudi deloma utemeljeno. Da je Čuhonka v tem oziru tako sijajno zmagala s svojo pravico in ji je mož pripoznal vso enakopravnost, je pripisovati še drugim dejstvom.

Zasluge finskega ženstva za povzdigo omike in kulture so vse drugačne, kakor pri nas Slovenci. Nadarjene Čuhonke so že na leta predbojevnice mnogih važnih in koristnih zahtev, tako naj omenjamo samo skupne šole za moške in ženske. Med njimi je mnogo pisateljic, ki prekašajo marsikoga moškega. Imenujemo naj le Mino Canth, katere drame iz delavskega življenja se vprizarjajo po vseh finskih odrih. V zadnjih letih se je ustanovilo med Finci vse polno izobraževalnih, mladinskih, protialkoholnih, umetniških društev itd., kjer velja povsodi ženska za eno najmočnejših opor.

V isti meri, kakor se je razvijala pri Fincih socialna demokracija, se je posvečala tudi njih proletarka socialnemu delu v delavskih društvih. Usposobile so jih k temu delu meščanske žene, ki so delovale že prej, preden je prišla na Finsko socialistična stranka. Razdeljene v več struj — konservativno, liberalno Švedom prijazno ... — so nastopale na javnih mestih, zagovarjajoč in razširjajoč svoje nazore.

Kakor pa je rastlo stanovsko zavedanje delavskih slojev, tako se je popolnoma naravno začutila naenkrat tudi razdalja med žensko meščanskih slojev in žensko delavskih slojev. Poznalo se je to tudi v boju za volilno pravico: meščanke so ostale precej hladne. Razen nekaj predavanj in spisov niso družega storile, v glavnem pa so zahtevale volilno pravico za žene kmetov in meščanskih slojev.

V finskem avtonomnem deželnem zboru je sedelo do zadnjega časa le četrto slojev: kmet-ski, meščanski, duhovniški in plemiški. Volilna pravica meščanov je bila podeljena le takim, ki so plačevali veliko davkov. Kdor je plačal še več, je dobil tudi več glasov, tako da so imeli mnogi po 15, 20, da celo po 50 veljavnih glasov; v treh mestih so imeli nekateri bogatini celo po več sto glasov! Med kmetkim ljudstvom so imeli voliti samo taki, ki so imeli velika posestva. Kdor ni imel imetja, bodisi na kmetih ali v mestu, ni imel

Nagrobnice.

Uredil Frančišek Marolt, učitelj. Cena vezanemu iztisu 1 K 40 v., s poštnino 1 K 50 vin. V Ljubljani, 1906. Izdal in založil ureditelj. Tisk in kamnotisk J. Blasnik naslednikov. Naroča se pri založniku.

Tako slove napis lični zbirki nagrobnic, katere je izdajatelj zbral in uredil v uporabo našim pevskim družbam in društvom. Kot mnogoleten pevec in pevovodja je imel g. Marolt priliko videti, v kaki zadregi se nahajajo večkrat pevski zbori, kadar je treba zapeti kakemu mrtvecu običajne žalostinke. Tedaj nedostaje glasov, ali so napačno pisani, mnogokrat pa sploh niti pripravnih pesnij ni na razpolago. Vzlasti društva po deželi bila so od nekdanj v tem oziru jako na slabem — „Nad zvezdami“ — „Jamica tiha“ in „Blagor mu“, to je bil tako iz večine ves repertovar, s katerim so razpolagali. — Temu nedostatku odpomogle so Maroltove „Nagrobnice“ korenito. V pripravi žepni obliki obsega zbirka 74 strani s 26imi pevsкими, čveteroglasnimi komadi, izmed katerih jih ima mnogo pravo umetniško vrednost, kot Eisenhuthova: „Ah čovječel“, V. E. Horákova: „Kaj

nikake volilne pravice. Tako se je zgodilo, da je prišel na vsakih 15 oseb en sam volilec. Proti tem krivicam se meščanske žene niso dvignile, zahtevale so le volilno pravico za-se na podlagi dosedanjih predprav.

Vse drugače ženstvo nižjih, predvsem delavskih slojev. Združene v „Zvezo delavk“ so izdajale neprenehoma časopise in brošure v smislu svojih zahtev: enake in splošne volilne pravice ter odstranitve dveh zbornic. V njih bojno vrsto se je postavila tudi socialna demokracija. Pod vodstvom Zveze delavk so razširili agitacijo po celi deželi, ki so jo razdelili v ta namen na enajst delov. Kjer le mogoče so ustanovili krajevno društvo, ki je imelo nalogo, razširjati propagando za volilno reformo v gorenjem smislu. Prirejale so ženske tabore (mitinge) in pred dobrim letom celo deželo obsegajočo žensko demonstracijo. Zahtevale so volilno pravico kot orodje, s katerim si morejo izboljšati pobožanje svojega stanu.

Prišel je k temu gibanju še splošni štrajk in pod vodstvom teh dogodkov se je sešel nenadoma deželni zbor, ki je sprejel vse izpremembe, kakor jih je zahtevalo ljudstvo: eno zbornico, proporcijo, splošno in enako volilno pravico za vse 24letne brez razlike spola ali rodu. Odvzeta je samo takim, ki niso plačali svojih davkov, ki prejemajo iz ubožnih zakladov podporo in vojakom.

Nastalo je še vprašanje, če potrdi te reforme, sprejete v čuhonskem deželnem zboru, tudi car. In car je reforme vse potrdil, ki so postale minule dni, t. j. 1. okt. 1906 pravomočni zakon za celo Finlandijo.

Omenjati nam je še nekaj. Čuhonsko ženstvo delavskih slojev odklanja vsako zvezo z meščankami in hočejo nastopiti ob volitvah skupno s tistimi, ki so jim pomagali do zmage t. j. s socialno demokracijo. Voliti hočejo tiste kandidate, ki jih postavi ta stranka: bodisi moške ali ženske.

Štajersko.

V zadevi Posavske Straže smo prejeli sledeče pismo, s katerega objavo obenem popravljamo svojo netočnost v tozadnji notici: „Slavno uredništvo! Prosim Vas uljudno, da v pojasnilo notice „Posavska Straža“ v zadnji številki Vašega čislanskega lista sprejmete sledeče vrstice v svoj list. Notica je netočna, ker glavni urednik sploh še ni določen, zlasti jaz nisem v to določen, ampak bode to stvar konsorcija, ki se snuje. Notica je dalje netočna, ker program še ni določen; pač pa je gotovo, da ne bo strankarsko-politično, ampak le narodno-politično in narodno-gospodar. glasilo z glavno smerjo iztrebiti nemščurški in nemški vpliv v našem dosedaj gospodarsko, narodno in politično popolnoma zanemarjenem okraju. List se osnuje v smislu sklepa zaupnega shoda v Brežicah dne 9. junija t. l.; obžalovati je samo, da se tedanji goreči zagovorniki lista iz strankarskih ozirov ne drže le pasivno, ampak razdirajo, kar drugi zidajo. Toda obstoj mu je zagotovljen, ker le nekateri zasebniki, zlasti narodni trgovci, želeč energičnega nastopa zoper evetoče nemščurstvo in „štajercijanstvo“, odvzamejo blizu 1000 iztisov. Malodušni črnogledi na eni strani in strahopezljivi, ki imajo narodnosti polna usta, v sreč in pesti pa nič, se bodo že potolažili. Končno še dostavim, da se list osnuje, ker merodajni faktorji obeh strank, izrecno povprašani, odobravajo izdajanje glasila za štajersko Posavje z nameravano smerjo. V nadi, da s ponatisom teh vrstic služite dobri stvari, beležim velespoštovanjem udani

Dr. Benkovič Ivan.

Slovenje-bistriško slov. katol. politično društvo zboruje v nedeljo dne 21. t. m. v Spodnjih Poljčanah pri Gajšek po domače Šlosarju. Začetek zborovanja ob 2. uri popoldne. Pričakovati je mnogo kmetskega ljudstva iz Dravinjske doline. Shodu sledi ljudska veselica, pri kateri sodeluje slovenje-bistriška narodna godba.

Občina Ščavnica, ki je bila doslej v nemških rokah, je prišla zdaj po hudem boju v slovenske. Novi župan je Martin Križan. Naj

bi sledile temu vzgledu še druge slovenske občine, a kjer gospodujejo Nemci, ali kar je še hujše, posilinemci.

Nemška šola v Hrastniku je zelo razburila ondote duhove. Mnogo za podpise pridobljenih Slovencev je zdaj odločno proti taki šoli, ker ima občina sama dovolj dobrih šol. Da bi se o vsaki stvari prirejali taki shodi, kakor zaradi nemške šole v Hrastniku, kako bi bilo probujeno naše ljudstvo.

Župnik Govedič v Šoštanju je, kakor smo že poročali, dasi Slovenec volil pri zadnji občinski volitvi z Nemci in tako pripomogel s svojim glasom Nemcem v tem razredu do zmage. Zdaj poroča ljubljanski „Slovenec“, da meni dekan iz Škal, gospod Lempel resignirati na svojo službo zaradi — šoštanskega župnika Govediča.

Otroci — požigaleci. Pri požaru, ki je nastal minulo nedeljo popoldne v vasi Mihalovec, so bili krivi nesreče zopet otroci. Da se niso gasilci iz Obreža tako požrtvovalno lotili svojega posla, bi imel požar še strašnejše posledice. Tako so pogorela le gospoparska poslopja, hiše in pridelki vdove Šetine, Franceta Volovec in Čančerja.

Akad. tehn. društva „Triglav“ v Gradcu I. redni občni zbor se vrši dne 20. oktobra 1906. ob 8. uri v prostorih društva s sledečim vsporedom. 1. Čitannje zapisnika. 2. Poročilo odborovo. 3. Poročilo upravitelja. 4. Poročilo revizorja. 5. Slučajnosti. Slovanski gostje dobrodošli!

Vsled družinskih preprirov se je ustrelil v Veterniku pri Kozjem hišni posestnik Jernej Kunej. Nesrečno končani mož zapušča čvetero otrok.

V Mariboru je bila otvorjena minulo nedeljo razstava vajeških del ter traja do nedelje 21. t. m. Udeležilo se je razstave nad sto vajencev s svojimi izdelki. V nedeljo predava pred slovesnim zaključkom razstave ravnatelj službe za pospeševanje obrti na Štajerskem nadinspektor Springer iz Gradca o pospeševanju obrti na Štajerskem, na to razdele odlike.

Svinjska kuga v Slatini. V občini Slatina (zdravišče) je uradno konstatirana svinjska kuga in prepovedano izdajati živinske liste za prasiče.

Koroško.

Mir — na zatožni klopi.

List, katerega lastnik in izdajatelj je tinjski prošt Gregor Einspieler, celovški tednik Mir, pride na zatožno klop. In kdo je tožitelj? Dr. Evgen Lampe, glavni in dejanski urednik ljubljanskega Slovenca!

Znano je, da se je vnela zaradi slovenskih mandatov ne samo vsa slovenska javnost, ampak tudi živahna debata med Slovencem in Mirom. Mir je očital klerikalnim kakor neklerikalnim slovenskim poslancem, da so izdali koristi Korošcev bodi vsled svojega koristolovstva, bodi vsled svoje brezbriznosti.

Hitro je odgovarjal pod poslansko zaščito stoječi Slovenec Miru in vsem tistim koroškim voditeljem, ki so na znanem celovškem shodu sklenili, da Koroška letos ne pride na III. katoliški shod v Ljubljani. Kdo bi sklenil kaj hujšega! Vse, kar je vedel in znal hudega in zlobnega, prav vse je porabil Slovenec proti listu, čegar izdajatelj je prav tak duhovnik kakor izdajejo Slovenca, čigar urednik je bil ves čas tudi sotrudnik prav tega Slovenca!

Med obema listoma se vrši že dalj časa huda polemika. Korošci se niso hoteli potresti spokorno s pepelom, zato jim ni Slovenec prizanašal. Dan na dan je napadal na brezprimern način vse koroške Slovence, zavijal in skrival, kar mu ni bilo ljubo, izmišljeval si, kar se ni nikdar zgodilo in na tak način vodil boj zlasti proti Miru. Celo miroljubni, osiveli velikovški kanonik Jožef Dobrovc, znani voditelj koroških Slovencev, je posegel vmes in dokazal, da je bil vendarle Slovenec tisti, ki je svoje čitatelje napačno informiral o celovškem shodu — zgodilo se je namenoma, ker je imel Slovenec tedaj že v rokah kanonikovo

lastnoročno poročilo o shodu — ali vsako dokazovanje, in najsi stoji črno na belem, je pri urednikih Slovenca zaman. Hočejo te s kričanjem in psovskami prevpiti, če ne odnehaš.

Kaj čuda torej, da so izšle v zvesto Miru v članku „Podivjana polemika“ med drugim tudi sledeče besede:

„Tako satansko zlobno, farizejsko hinavsko in hkrati brezmejno ošabno doslej še ni pisal noben slovenski list. Gospode, ki so za „Slovenčev“ pisavo odgovorni, naj bo sram takega glasila. Naj bodo prepričani, da na ta način ne bomo prišli nikdar več skupaj in da se na ta način izpodbijajo temelji, da bi stranka, ki trpi tako infamno pisavo svojega glasila, kedaj postala vseslovenska stranka. Naj torej tem Lampijadam napravijo že enkrat konec, če hočejo, da bomo še naprej ločili osebo enega pobesnega žurnalista od cele stranke in zlasti od ostale duhovščine. S psovanjem, terorizmom in obrekovanjem nas Korošcev ne boste nikdar dobili pod svoj podplat, to si zapomnite enkrat za vselej! Če ne verjamete, učila vas bodo dejstva!“

Te besede so dale povod možu, ki se skriva sam za poslansko zaščito Slovenčevega odgovornega urednika Žitnika; možu, ki lahko piše pod takim varstvom vse, kar hoče in najsi je še tako zlobno zavito ali izmišljeno, mu ne moreš do živenga, možu, ki nima o časti niti rahlejšega pojma — drugače bi se ne skrival za poslančev osebno! — te gorenje besede so dale Evgenu Lampetu, dejanskemu uredniku Slovenca povod, da je, čim je prejel dotično Mirovo številko, brzojavno zahteval, naj preišče celovška policija uredništvo, če bi se ne dobilo kje tega rokopisa, in ko je bilo to brezvpešno, je vložil proti Mirovemu odgovornemu uredniku, proti dejanskemu uredniku in proti celovškemu odvetniku, nekdanjemu kranjskemu klerikalnemu poslancu, dr. Janku Brejcu tožbo radi — razžaljenja časti!

Ali ni bilo Evgena Lampeta res nič sram? Mož, ki se postavlja sam vedno tako, da ga ni mogoče prijeti za besedo, in naj si tako razžaljuje, natočuje, obrekuje zavija itd. — tak mož hito toži take, ki nimajo takega varstva kakor on sam!

Slovenski gostilničarji, pozor! Celovški Mir piše v svoji zadnji številki: Ob otvoritvi nove železnice sta se mesti Celovec in Beljak ovili v zastave. Za Celovec smo že omenili, da so bile frankfurtarce zelo redko sejane, tembolj pa se je izkazal Beljak. Vsekako pa naj poudarimo, da je visela v Celovcu iznad Lochsove pivovarne frankfurtarica. V Beljaku se je pa ravno tako izkazala Kernova pivovarna, na kateri je kar mrgolelo takih vsenemških cunj. Kakor nam je znano, pošilja Kernova pivovarna svoje zastopnike po celi Gorenjski in gornjem delu Koroške, Lochsova pa po spodnjem delu, in obe imate med Slovenci veliko odjemalcev. Prepričani smo, da bi vse nemško časopisje zagnalo pravi bojni krik, ako bi se v enakih razmerah kaka slovenska tvrdka „pre-drznila“ izobesiti slovensko zastavo, in javno bi se pozivljalo vse „dobromisleče“ Nemce na bojkot te tvrdke. Mi Slovenci smo pa ponižni, skromni, in smo veseli, da moremo nositi svoj denar ljudem, ki so naši najhujši narodni nasprotniki. Pametnemu človeku bo to menda dovolj!

Primorsko.

V Devinu so se končale 8. t. m. občinske volitve. Italjani niso kandidirali; v občino so izvoljeni sami Slovenci.

Napredovanje Nemcev v Trstu. Nemštvo v Trstu se nenavadno močno razvija. Veletrgovine so že davno v nemških in ne v laških rokah. Zdaj so sklenili profesorji graškega vseučilišča, da prirejajo za tržaške Nemce redna predavanja v prostorih tržaškega Schillervereina. In Slovenci? Pri nas skrbi za omikole — Ljudski oder, ki si ga vzdržujejo samo le delavci!!

V zadevi dr. Stanič. Ivan Werk, ki ga je obsodilo porotno sodišče v Gorici na tožbo

odvetnika Staniča, v trimesečni zapor, se je pritožil na najvišje sodišče. To pa je prvotno obsodbo potrdilo in Ivan Werk mora v zapor.

Napad na pismonošo. V Trstu je napadel neznan človek na pismonošo, ki dostavlja denar. Pobil ga je na tla z nekim ostrim orodjem, vendar so ga pravočasno preprodili ljudje.

Kranjsko.

Slava deželnemu odboru!

(Grof Barbo — „deželni komisar“. Preiskave v prisilni delavnici. Skrajna pristranost pri zasliševanju. Neka usmiljenka in dvoje nadstrežajev spodnih iz službe, ker govore resnico. Nujno svarilo pazništva v deželni prisilni delavnici. Boj proti korupciji.)

Kakor poroča ljubljanski Slovenec, So se njegova grofovska Milost, prevzvišeni gospod grof Barbo toliko ponižal, da So vzeli v Svoje roke najbolj plebejski časopis slovenski — Rdeč Prapor — in So prišli, id est, So imeli milost, prestopiti prag prisilne delavnice kranjske. Iz tega zavoda je čuti že dokaj let polno pritožb — zadnji čas pa je prinesel Rdeči Prapor članek, v katerem se opisujejo škandalozne razmere glede paznikov in njihovega naporega službovanja, članek, katerega je ponatisnil tudi Naš List.

Grof Barbo je nekak preiskovalni komisar deželnega odbora v permanenci. Mož preiskuje in preiskuje — preiskuje po bolnici, po hiralnici, po blaznici, po prisilni delavnici — on preiskuje povsodi, preiskuje noč in dan, po leti in po zimi, preiskuje cela leta, a čudo — ne najde ničesar, kar bi utegnili škodovati ljubljencem dež. odbora.

Če se spomnimo na tisto sejo deželnega zbora, v kateri je grof Barbo nastopil proti kmetški šoli na Grmu, se le čudimo, kako hitro je zagazil visokorodni ta deželni odbornik v tisto blato, glede katerega se je svojčas zaklinjal po deželnozborski dvorani, da ga mora odstraniti za vsako ceno! Res je, da se v Avgijevem hlevu človek hitro naleze gnojnega duha in se mu privadi tako, da mu nobena stvar več ne smrdi, in magari, da je rojen grof.

Zato bo tudi umevno, da ni grof Barbo s svojo navidezno preiskavo v prisilni delavnici ničesar našel. Ondi je dal namreč poklicati paznike pred se, in jim prebral članek v listu, tikajoč se razmer v prisilni delavnici. Potem jih je vpričo v o d s t v a izpraševal, je-li res, kar se piše v javnosti. Kaj se dožene potem take preiskave, je lahko jasno vsakomur; prav posebno pa še, če vodi tako preiskavo deželni odbor in če teče ta preiskava proti ljudem, katere se lahko vse drugače zvije, vprašanje, nahruli, zastraši itd. kot kakega uradnika te ali one stroke.

Disciplinarne preiskave deželnega odbora so znane kot klasične. Pisali smo dovolj o njih, in še pišemo, če bo treba. V tožbo se konstruirava vedno to, kar „paše“ nameram deželnega odbora; a se izpusti vse, kar mu ne tekne. Ostalo je ali „zastarano“, ali ni „važno“ ali se je „pozabilo“ in „pregledalo“. Potem se pravi: vse se je preiskalo!

Med tekom preiskave se seveda šikanira neljube osebe, kar in kolikor se jih more: navidezno utemeljevati se da seveda vsaka šikana, in naj bo še tako podla in nizka! Tej metodi se pravi „System des Mürbe- u. Kirremachens“ (sistem omehčanja in krotjenja.)

Še lepše razmere vladajo glede pričevanja. Upoštevajo se samo priče (in naj bi bile najbolj nezanesljive) ki izpovedujejo tako, kakor želi deželni odbor. Priče, ki izpovedo neugodno za favorite, ljubljence deželnega odbora, se zapode enostavno iz službe. Tako se je zgodilo n. pr. svoječasno v blaznici na Studencu. Usmiljenka, S. Lueija Ekar in nadstrežaja Pišek in Fuhrman so dali na zapisnik to, kar so vedeli kot odgovor na grof Barbova vprašanja — in seveda, da je bilo mnogo takega, kar je dokazalo, da smrderazmere v deželni blaznici doneba.

Vse te tri priče so tekom 15 let zadovoljivo služile v zavodu, pregrešile niso drugzega, kakor da so izpovedale resnico; resnico, glede katere so pristavile koncem zapisnika, da si pupajo v eno priseči na svoje izpovedi. In kaj se zgodi? Deželni odbor jih je takoj spodil iz službe „iz službenih ozirov“, odjedel jim je kosček kruha, samo zato, da

ščiti ljudi, ki bi povsod drugod niti en dan več ne smele delovati v javnosti. Kaki pa so bili ti oziri? „Da uslužbenec ne sme vedeti za lumparije svojih višjih.“ A mesto da bi odstranili krivce, so se kruto, nizko in infamno maščevali nad ubogimi delavskimi žrtvami.

Preiskav v deželni blaznici še danes ni konec, a nadstrežniško osobje je vedel obsoditi grof Barbo takoj. In ta mož je še danes prepričan, da je — kavalir! Zato svarimo pazništvo v prisilni delavnici, naj bo previdno in naj ne zaupa nikomur. Kar je čakalo v blaznici nadstrežnike, čaka v prisilni delavnici nje. Kdor reče kaj, kar bi ne ugajalo deželnemu odboru, odslove ga brez usmiljenja pod katerokoli umazano pretvezo, če ne drugzega, vsaj iz „službenih ozirov“.

Seveda, z vodjo prisilne delavnice ne pojde tako, kakor z Bleiweisom. Mož ni niti dedni prvak, niti ni iz nobene dinastije, ni vsem mogotcem v žlahti na desno in levo — in končno so vsi njegovi zagreški otročarija proti zagreškom pri deželnih dobrodelnih zavodih. Stavimo, da je $\frac{3}{4}$ vseh nerednosti in izkoriščanj v prisilni delavnici kriv deželni odbor sam, in da zadene vodjo le $\frac{1}{4}$ krivde. Saj poznamo sistem deželnega odbora, pri katerem se nikdo za nobeno stvar ne briga, se na nobeno stvar ne spozna, pri katerem gre vse narobe, ker deželni odbor pravočasno nobene stvari vedeti ne mara, ker vlada ondi največja komodnost, nesposobnost in kofuznost.

Sedaj ko poka in se lomi na vseh straneh, pa se hoče s smešnimi disciplinarnimi preiskavami ne doseči remedure, odpomoči, ampak z brutalizacijo žrtev opratisamega sebe in doseči „ut aliquid fieri videatur.“ *

A potrpljenje, gospoda! Najde se drug forum za vse te razmere, in če je treba izvojevati pošom nemških brošur, ali peticij, ali parlamenta — zgodilo se bo, prej ali slej. Mi ne delamo zgage in nismo vpili in delali hrupa zato, da ne bi dosegli rezultatov — dosežemo jo prav gotovo, svojo zmago. In če hodijo prihodnji ljudje po naših truplih, pojdejo tudi črez vaša.

Že samo ta zavest nam je dovolj, da smo ubili korupcijo, katere drugim več ubijati ne bo treba. Sicer pa na svidenje. Volitve smo kmalu pred durmi.

F. L.

* da bi se zdelo, da se je „nekaj“ zgodilo.

Pobotali so se! Kdo? Gospod dr. Tavčar in slovenski učitelji. V „Slov. Narodu“ namreč čitamo na prvem mestu izjavo, ki konstatira ta faktum. Če bi rekli gospodje: Najprvo smo se napili, potem smo se oklofotali, danes smo pa zopet prijatelji, umeli bi to spravo! Ali pijani vendar niso pisali gospodje svojih člankov, si vendar niso očitali v prijetnem duzelnu svojih sotis, ampak storili so vse to vendar po treznem prevdärku in razmišljevanju. Tudi so ondi navajali fakta — ali so gospodje lagali tedaj? Kdo je pisal neresnico — ali „Narod“, ali „Učiteljski Tovariš“, ali oba? — Toda končno kaj nas to briga, kaka je tista zanjka, v katero se je ulovilo „liberalno učiteljstvo“, ali se ji pravi Gangelbert Engel ali Engelbert Gangl ali kar navadno liberalni „Gengelbandl“ — ali L. Jelenc ali dr. Tavčar! Mi konstatujemo samo dejstvo, da se ni spremenilo na obeh straneh ničesar, s preklici pa se kvečjemu javnost slepi. Članki v „Učiteljskem Tovarišu“ so bili opravičeni in na mestu; ako je sedaj zaupnikom učiteljstva ugajalo desavuirati tiste svoje kolege, ki so resnico pisali, je to njihova stvar. Naj obračuna učiteljstvo samo z njimi. Čudimo se le, da je šel tudi Gangl v Canosso — dokaz, da se liberalnega atavizma nikakor iznebiti ne more. Navzlic vsemu temu pa vemo, — to dokazujejo tudi mnoga pisma učiteljev, ki smo jih prejeli te dni — da tista liberalna učiteljska falanga šteje jako malo mož, da se pri L. Jelencu začne in že davno pred Ganglno konča. Takó zaslepljeno tudi naše „še-liberalno“ učiteljstvo že davno več ni, da bi od dr. Tavčarja in njegovih sodrugov sploh moglo še kaj pričakovati. Mož tudi nima časa in ne potrpljenja, da bi ljudi svoje stranke kdaj poslušal; semtertja se vrže

psu kaka kost, kedar smo ravno dobre volje — ali za pogovor smo le tedaj dobiti, kedar si služimo zase — denar. Potem pa še to: kaj pričakuje slovensko učiteljstvo od moža, ki se je v zadevi znanega dežel. uradnika skrajno kompromitiral; kaj od moža, ki brutalizira, kjer more; ki ne trpi drugega mnenja od svojega; od moža, ki se indentifikuje s škandali v deželnem gospodarstvu? Ali ste že čuli, da je dr. Tavčar uradno obsodil vladajoče razmere, ali je napisal „Sl. N.“ le eno črtico obsodbe o njih? Na takega moža se zanaša učiteljstvo, na moža, ki bo stopil vsakemu od vas s isto krutostjo na vrat, kakor je stopil še vsakemu, ki se ne valja kot licemerec pred njim v blatu? Sicer so pa dnevi njegovega imperatorstva šteti — in če vam bo mož še mogel kje pomagati, omejiti se bo moral na pomoč — pri „Roži“.

T.

Zopet dr. Žnidarič. Ta ilirsko bistriški notar je tako drzen, da stavlja kot občinski odbornik pri sejah predloge v nemškem jeziku. Tak je tudi vpokojeni davkar Martinčič, ki takrat, kadar govori notar po nemški, tudi nemški pritrjuje ali ugovarja. Obadva sta bila že po nekem odborniku opozorjena, da Bistrica ni v rajhu. Županova dolžnost je, da prepreči v bodoče vse take neumestnosti — če ni namera — ali predrznosti — če se dela to navlaš. Župan Tomšič je sicer jako naroden, daruje v narodne namene, ali vendar morda ne slutiti, da ni v tem notarjevem obnašanju drugzega nego preziranje slovenščine. Znamenje, kakšen teror je naš notar, je tudi dejstvo, da se ga ni upal še nihče javno primerno orisati, dasi se je nudilo temu že mnogo in lepih prilik. Tudi pri obravnavah na sodišču hoče notar vse „po nemški“, samo če zna nasprotna stranka količkaj nemški, zlasti pa tedaj, če vodi obravnavo znanega sinekurista sin, dr. Grasselli. Zatrjujejo tudi, da si želi in prosi naš notar v Maribor. Nam Bistričanom po njem izvestno ne bo žal. Opozarjamo le svoje rojake na Štajerskem, da je notar Žnidarič strasten posilinemec, vkljub svojemu pristnemu slovenskemu imenu. Naj se ga torej ogibljejo Slovenci, če pride Žnidarič res v Maribor. Rajši k pravemu Nemeu, kakor k janičarju.

F.

Električna podjetja na Bledu. Bivši blejski župan Peternel in tovariši nameravajo napraviti ob savskem mostu na potu iz Lesec na Bled električne naprave, ki bi oddajale elektriko Bledu, Radoljici itd. V načrtu je tudi zgradba električnega tramvaja z Lece na Bled, kar bi bilo za povzdigo tujskega prometa na Bledu velike važnosti.

Mlekarna na Črnem vrhu. Primanjkljaj te mlekarne se je zvišal z raznimi stroški na 25.000 kron. Plačati jih morajo člani, in sicer pride na vsakega približno 250 kron. Žalostno, da nimajo ustanovitelji takih gospodarskih podjetij toliko čuta odgovornosti v sebi, da prej dobro premislijo, kaj ustanove!

Smrtno kazen izpremenili v 15letno ječo. Pri zadnjem porotnem zasedanju radi navadnega umora v smrt na vešalih obsojeni Jernej Perko je bil na najvišjem mestu pomiloščen. Najvišji sodni kot kasacijski dvor mu je pripoznal 18 let težke ječe, poostrene z enim postom, enim trdim ležiščem v temnici na dan 23. julija vsakega kazenskega leta.

Književnost.

Zbornik civilno-pravnih zakonov, ki ga je uredil s pomočjo nekaterih tovarišev c. kr. dež. sod. svetnik dr. Edvard Volčič, izide še ta mesec. — Zbornik obsega poleg sodn. pravilnika in civilnega pravnega reda tudi vsa druga veljavna določila stikajoča se s to stvarino. Tvarino pojasnujejo odgovori justičnega ministrstva, vsi kasnejši ukazi in razpisi ter razsodila najvišjega sodišča. Uvrščeni so v zbornik tudi zakoni o državnem in upravnem sodišču ter selilni redi. Dodano je knjigi stvarno kazalo, vsled česar postane ta knjiga v korist in potrebo ne samo pravniku, ampak tudi zasebnikom, zlasti pa občinskim in župnim uradom, denarnim zavodom, zadrugam i. dr. Knjiga obsega nad 800 strani. V posebni knjižici izide do vetniška tarifa in sodne pristojbine

ter veljajoče jezikovne naredbe. Prvi knjigi bode tržna cena broširani 7 K, v platno vezani 8 K; predplačniki jo dobe broš. za 5 K 50 h, vezano za 6 K 50 h, ako vpošljejo ta znesek s poštino po 50 h vred na tiskarno J. Blasnika nasl. v Ljubljani vsaj do 20. t. m. Odvetniška tarifa itd. stane na trgu 1 K 80 h, s poštino 2 K; predplačniki jo dobe v navedeni tiskarni za 1 K 60 h s poštino vred. Obe knjigi, ki obogatita našo pravniško književnost, toplo priporočamo.

Družba sv. Mohorja.

Družba sv. Mohorja šteje letos 81.979 udov, t. j. 1593 manj nego prejšnje leto. Nazadovani smo torej nekoliko, a vendar se je skupno število Mohorjanov še vedno ohranilo na častni višini. Naj bi ostalo i v bodoče tako!

Razmerje udov po posameznih škofijah oziroma krajih nam kaže ta-le pregled:

1. Goriška nadškofija	9215 (— 221) udov.
2. Krška škofija	6173 (— 265) „
3. Lavantinska škofija	25024 (— 658) „
4. Ljubljanska škofija	32640 (— 678) „
5. Tržaško-koperska škofija	4392 (+ 36) „
6. Sekovska škofija	461 (— 52) „
7. Somboteljska in dr. ogrske šk.	265 (+ 21) „
8. Zagrebška nadškofija	479 (+ 11) „
9. Senjska in dr. dalmatinske šk.	346 (+ 55) „
10. Poreška škofija	107 (— 24) „
11. Djačkovska škofija	78 (— 8) „
12. Bosniške škofije	213 (+ 9) „
13. Videmska nadškofija	234 (+ 4) „
14. Razni kraji	364 (— 48) „
15. Amerika	1771 (+ 253) „
16. Afrika in Azija	217 (— 38) „

Vkup 81979 (— 1539) udov.

Številka v družbenih „zlatih bukvah“, v katere se vpisujejo na novo vstopivši udje, je narasla od 259.984 na 267.194, torej je vpisanih 7210 novih udov.

491.874 Mohorjevih knjig bode torej letos romalo med Slovence! Če dodamo to število onemu prejšnjih let, pridemo do števila 10.800.934 knjig, reci deset milijonov, osemstotisoč, devetsto ter štirinadest knjig, katere je družba samo kot letna darila svojim udom razdelila od svojega obstanka sem. Pri tem pa niso všteta mnoga poznejša naročila, ponatisi itd.

Dne 10. oktobra smo začeli razpošiljati letošnje družbene knjige in prizadevali se bomo, da častiti udje dobijo knjige najprej ko mogoče. Odpravili bomo zaboj s knjigami po tej-le vrsti:

Škofije: 1. Goriška, 2. Tržaška, 3. Lavantinska, 4. Ljubljanska, 5. Krška, 6. Amerika in Afrika, 7. Razni kraji.

Cenjene gospode poverjenike, katerim se knjige pošiljajo, nujno prosimo, naj takoj, ko dobijo „avizo“, pošljejo po nje na pošto ali železniško postajo, da ne bode sitnih reklamacij, ki povzročujejo samo zamudo in nepotrebne stroške. Poštne stroške morajo čast. poverjenikom povrniti posamezni udje.

One gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbini tiskarni, prosimo, naj čim preje pošljejo po nje, da nam zavojne ne zastavljajo prepotrebne prostora. Odbor.

Listnica uredništva: Ilirska Bistrica: Potrjujemo, da ni gospod Aleksander Ličan naš il.-bistriški dopisnik. Če prizadeti gospodje še zdaj ne dajo miru, in se hočejo znesti zdaj nad tem, zdaj nad onim, jih danes zadnjikrat resno svarimo.

Oglejte si — največjo zalogo **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrebniških kržev itd. pri

FR. STUPICA V LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Vačvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnatom zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehnične in uteži in vse druge v železnisko stroko spadajoče predmete.

BIBE

Brezalkoholna pijača iz vrstnega okusa iz sadnega soka.

Nareja jo **G. PICCOLI**, lekarnar v Ljubljani.

En del tega soka, pomešanega s petimi deli vode, da za mlade in stare, za zdrave in bolne prijetno, žejo gasečo, redilno in za prebavne organe zdravo pijačo.

1 steklenica 1 krono. Naročila se izvršujejo točno po povzetju.

David Seravalli

v Ljubljani, Slomškove ulice 19

Kiparstvo in tovarna za umeteljni kamen

Vsa kamnoseška dela so izvršena iz umetelnega kamna.

Izdeluje cementne cevi, stopnice, podstavke, ograje, strešne plošče, različne cementne plošče za tlak, vodomete, žlebove in školjkaste ixlive za vodovode, žlebove za krmo konjem in govedu, okraske, podobe, fasadne dele, plošče in tlak iz mavca za stene in stropne. Zaloga blaga iz kamenine in zaloga šamotne opeke.

Zastopstvo za obočne stropne trame, patent „THRUL“.

Vse je narejeno solidno, strokovnjaški, po zmernih cenah in pod garancijo.

Zahtevajte povsod Naš List!

Pozor! Čitaj! Bolnemu zdravje!

20 — 6

Pozor! Čitaj! Slabemu moč!

Pakraške želodčne kapljice.

Pakraške želodčne kapljice: Delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstranjujejo krče, boleti iz želodca, vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike gliste, odstranjuje mrzlico in vse druge bolezni, ki vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse boleti na jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti boleti maternice in madron; zato ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. — Naj vsakdo naroči in naslovi: Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu štev. 60, Slavonija. — Denar se pošilja naprej ali s poštanim povzetjem.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto): 12 stekleničic (1 ducat) 5 K, 24 stekleničic (2 ducata) 8 K 60 v., 36 stekleničic (3 ducata) 12 K 40 v.

Slavonska zel.

Slavonska zel se rabi v vprav sijajnim in najbolj-šim uspehom proti zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamolklosti, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, proti bodanju, kataru in odstranjuje goste sline ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prsnih in pljučnih bolečinah. Moja zdravila Pakraške želodčne kapljice in Slavonska zel priporočajo mnogi najboljši zdravniki.

Cena je sledeča, (franko na vsako pošto): 2 originalni steklenici 3 K 40 v.; 4 originalne steklenice 5 K 80 v.; 6 originalnih steklenic 8 K 20 v.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost na mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu štev. 60, Slavonija.

Čitaj! Naročil Ne bo Ti žal!

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika. Tisk umetniških razglednic. Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJSE ENO- IN VECBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEZNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO □ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s priloženo „Kamničan“ in „Slov. Gospodinja“ ter „Oglasnika“. Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami. Knjigoveznica.

Izborno zalogo vsakovrstnih
novih in starih vin v sodih
in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

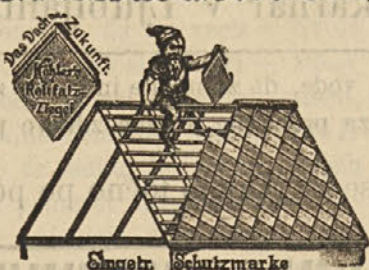
(Kranjsko).

Odlikovana

v Parizu s častnim
križcem, diplomo in
zlato medaljo.

Patentirana

v 30 državah.

➔ **Streha prihodnosti!** ➔

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! ➔ ➔ **Lepa!**

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz
vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnin na Glinah
pri Ljubljani.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.

➔ **Edino pravi je** ➔

Thierryjev balzam

le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper mo-
tenje prebavljanja, krče v želodcu, ko-
liko, prehlajenje (katar), prsne bolezni,
influenca itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika po-
sebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko.
Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“
za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in
otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3-60 franko raz-
pošilja le proti predplači ali povzetju 42

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.
Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicin. drogerijah.

PFAFF šivalni stroji

so najboljši

za družinsko uporabo.

Šivajo, krpajo in vezejo.

Neprekosljivi za obrtno namene,

šivajo naprej in nazaj.

! Kroglasto ležišče !

Glavni zastopnik

Fr. Tschinkel

Ljubljana • Kočevje

Mestni trg 9. v gradu.

52-17

Tri goldinarje

velja poštni zabojček
bruttto 5 kilo (okoli

50 do 60 kosov)

lepo sortiranega

toaletnega mila (odpadkov)

z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim
breskvinim itd. duhom.

Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan
Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvaž-
nejša knjiga o preoblagodarjenju z
otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja
diskretno proti 90 v. v avstr. pošta ih
znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296
Lindenstrasse. 50.

Razpošiljanje blaga
na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja
eksportna tvrdka!

H. Suttner urar **Ljubljana**

priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v ve-
liki izberi po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro,
je to, da ga razpošiljam po celem
svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur pristo-
voljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se
pošlje zastonj in poštne prosto. 26-20

Kakšno lastnost ima

pravi „Franckov“ dodatek k kavi
zraven svojih kakovostnih prednosti?

Da isti predstavlja izrečen

naroden proizvod čistejše kakovosti, ker se je poljedelstvo
s : **cikorijinimi** : koreninami, katere se pri izdelovanju kot surovina pora-
bijo, po velikem naporu ter mnogostranskih žrtev tvrdke Henrik Francka
Sinovi upeljalo in udomačilo že tekom nekaterih desetletij tudi v deželi, tako
da se pokrije danes že vsa potreba v surovini potom domačega poljedelstva,

Pravi „Franckov“ dodatek k kavi je torej
naroden izdelek, kateri je prinašal poljedelstvu, ker je z
istim v ozki zvezi, znamenite koristi ter nove vire zaslužka.

Da se zamore le relativno-skromnemu obsegu v deželi opravljenemu, še
dosti dobička donajajočemu obdelovanju cikorijske — s katerim je seveda
v nekaterih krajih žalibog še pičlo použitje kavinih surogatov v razmerju — po-
deliti gosp. sadilcem cikorijske zaželjeno večjo razširjenost, želelo bi se, da se ta
priznani ter s poljedelstvom tako blizu sprijaznjeni

narodni proizvod: pravi „Franckov“ dodatek k kavi,
od gosp. trgovcev, kakor posebno tudi od cenjenih konsumentov kot domači iz-
delek podpira in se mu dá prednost pred izdelkom iz tujedeželnih surovin, pri-
čemer izvrstna kakovost trgovcu zadovoljnost svojih odjemalcev jamči in njego-
vemu priporočevanju dela čast.

Pri kupovanju

pravega „Franckovega“ dodatka k kavi
pa prosimo, da se opazuje velika previdnost ter se tudi
služkinjam in kupčevkam pusti v znožju zaznamovane
varstvene znamke in naš podpis dobro zapomniti, kajti
naši izdelki se ponarejajo v zelo motljivih — posnemah —
ki so na videz enake, od drugih tovarn.

Spoštovanjem

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka

Henrik Francka Sinovi
Zagreb.